

Nota
Uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem
Linkebeek – Hollebeekstraat

Programma van Maatregelen

Ons kenmerk :	ORTEC2400822
Auteurs :	Alexander Doucet Steven Mortelmans Ward Decramer
Datum verslag :	27 mei 2024
Projectcode Onroerend Erfgoed :	2024D233
Wettelijk depot :	D/2024/15.001/67

Coverfoto: overzichtsfoto op terrein Profiel 1 (PR1)

Auteurs & autorisatie:

Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)

Steven Mortelmans

Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023)

Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00004)

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Wettelijk depot: D/2024/15.001/67

INHOUDSTAFEL

Deel 3: Programma van maatregelen	4
1 Beschrijvend gedeelte	4
1.1 Administratieve gegevens	4
2 Gemotiveerd advies.....	6
3 Programma van maatregelen	9
Ondertekening.....	10

Deel 3: Programma van maatregelen

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2023F199 (bureauonderzoek; archeologienota ID: 28825) 2024D233 (Proefsleuvenonderzoek)
Erkend archeoloog	Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014) Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023) Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)
Betrokken actoren	Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003) (erkend archeoloog, veldwerkleider, assistent-aardkundige, auteur) Steven Mortelmans (assistent-archeoloog)
Locatie	Provincie: Vlaams-Brabant Gemeente: Linkebeek Adres: Hollebeekstraat (Fig. 1.1)
Kadastrale gegevens	Linkebeek, afdeling LINKEBEEK, sectie B, percelen 205B en 202G
Bounding Box	Punt 1: X = 149387, Y = 161352 Punt 2: X = 149468, Y = 161439
Oppervlakte projectgebied (buiten een archeologische zone)	3 029 m ²
Periode veldwerk	14 mei 2024
Einddatum onderzoek (afronding rapportage)	27 mei 2024
Relevante termen	Linkebeek; Brusselse Rand; proefsleuven; Leemstreek; hoeve; muurwerk; kasseien; bakstenen vloerniveau; uitbraaksporen; Nieuwste Tijd.

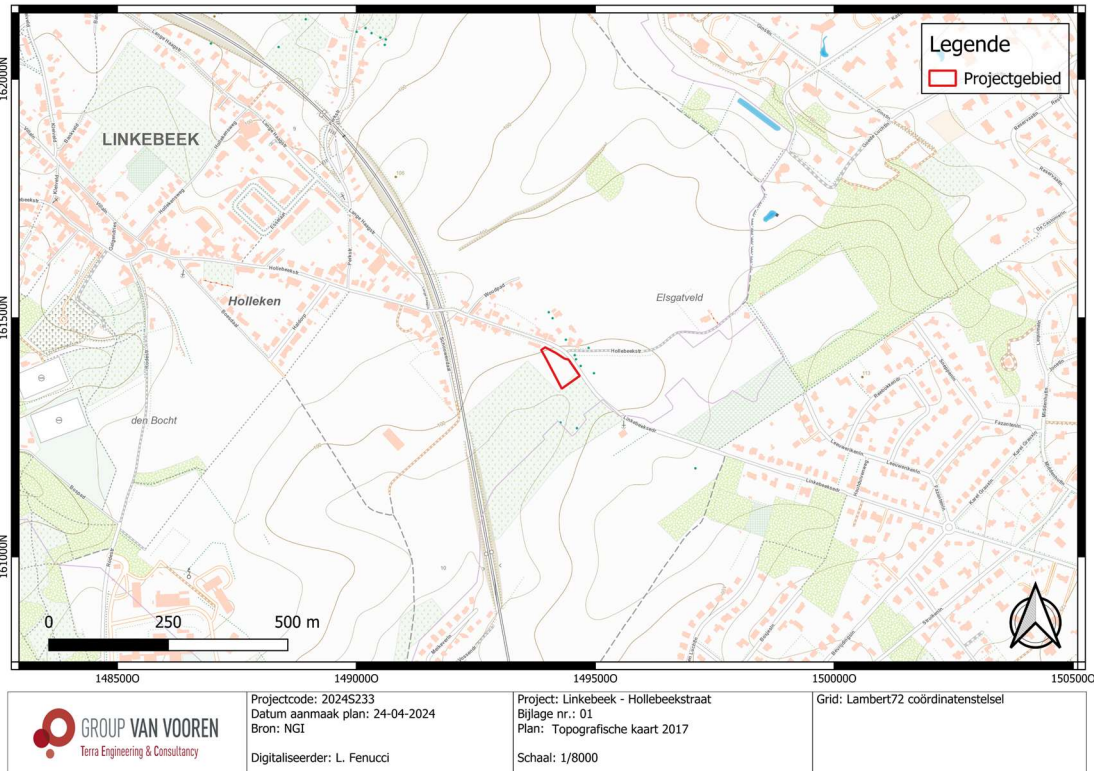

Fig. 3.1: Topografische kaart (2017) met situering van het projectgebied (© NGI).

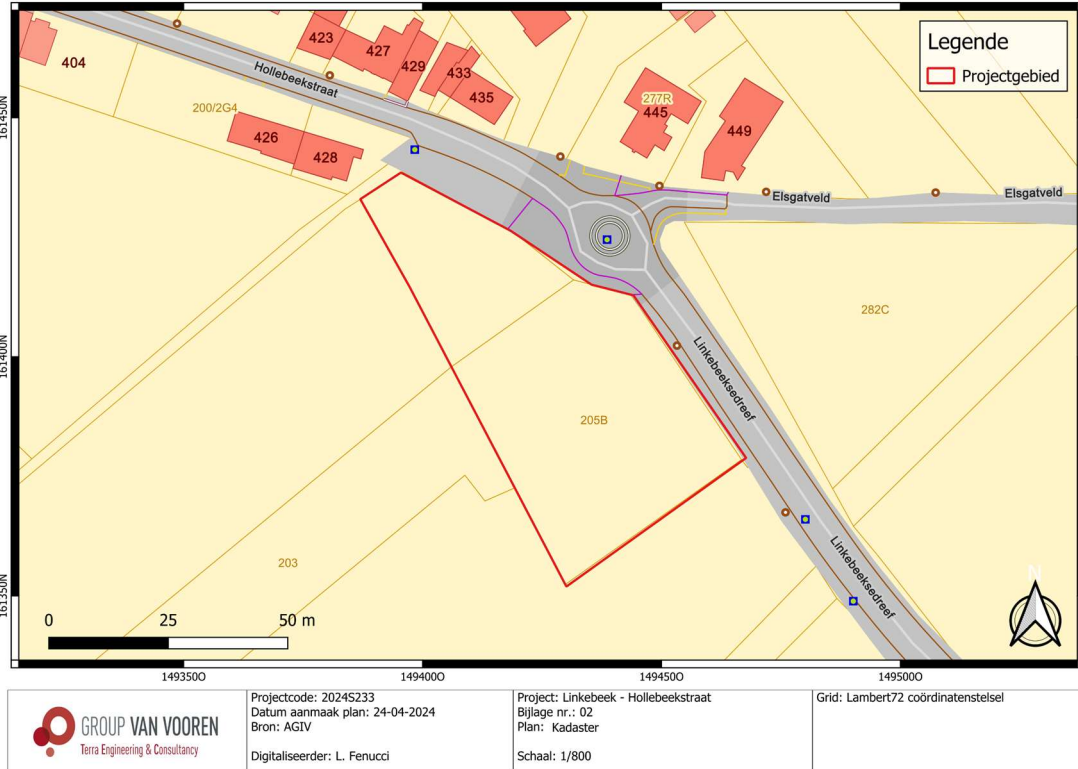

Fig. 3.2: Kadasterplan met situering van het projectgebied (© AGIV).

Fig. 3.3: Meest recente luchtfoto (2023) met situering van het projectgebied (© AGIV).

2 Gemotiveerd advies

Het project betreft de aansluiting een nieuwe omgevingsaanleg met de aanleg van een infiltratie- en buffersysteem dat aangekoppeld wordt aan de rioleringsleidingen ter hoogte van de Hollebeekstraat.

Het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek leverde voldoende data op om een oordeelkundige uitspraak te doen over de archeologische verwachting van het terrein. In totaal werd 12,5 % van het totale onderzoekbare terrein onderzocht, hetgeen statistisch gezien als voldoende wordt beschouwd om van een representatief vooronderzoek te spreken. Hieruit blijkt dat het archeologisch potentieel matig tot hoog is. Het potentieel op kennis- en datawinst van eventueel verder vervolgonderzoek wordt echter als laag ingeschat.

Het proefsleuvenonderzoek wees uit dat het terrein kan opgedeeld worden in drie pedogenetische zones. In de uiterst noordwestelijke hoek werd een verstoring vastgesteld in ter hoogte van Werkput 1. Een tweede pedogenetische situeert zich ter hoogte van Werkput 2 waar een ongeschonden bodemopbouw werd aangetroffen. Het archeologisch niveau situeert zich hier op ca. 30 cm-mv. Deze pedogenetische zone wordt beschouwd als de nulsituatie zonder vergravingen en/of nivelleringswerken. Een derde pedogenetische zone situeert zich ter hoogte van de voormalige hoeve in de zuidoostelijk helft van het projectgebied. Het terrein lijkt hier in het verleden genivelleerd geweest te zijn, vermoedelijk voor de bouw van de hoeve. Vervolgens werd deze hoeve afgebroken en afgedekt met gele zand en leem om het steenpuin te bedekken en het terrein terug in gebruik te kunnen nemen. Centraal in de hoeve, op de kruising van Werkputten 3, 4 en 5 was deze ophoging het hoogste tot ca. 160 cm-mv. Aan de straatzijde waren de vloerresten zeer ondiep op slechts 30 cm-mv.

Om elke muur van de voormalige vierkantshoeve minstens één keer aan te snijden werd er qua methode voor geopteerd om de proefsleuven in een kruis over de plattegrond aan te leggen. Hierdoor kon ook het binnenplein onderzocht worden. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er in totaal 6 sporen geregistreerd en 8 muren. Het betreft hier uitbraaksporen van muren en funderingsresten die gelinkt kunnen worden aan de voormalige hoeve op het terrein. Ook werd de oude bakstenen vloer teruggevonden in de noordoostelijke en de zuidwestelijke vleugel. Zowel binnen het binnenhof als rond de hoeve was er een kasseiverharding aanwezig. Centraal op het binnenhof werden waarschijnlijk de resten teruggevonden van de voormalige mestvaalt.

Verspreid in de puinlagen en in de mestvaalt werden voornamelijk vondsten gedaan die relatief recent te dateren zijn in de 20ste eeuw. Enkel ter hoogte van de zuidwestelijke vleugel, ter hoogte van Muur 7, werden vondsten gedaan die mogelijks iets ouder te dateren zijn in de 18de – 19de eeuw.

Deze dateringen lijken zeer goed overeen te komen met de historische bronnen en het historisch kaartmateriaal. De hoeve zou haar ontstaan kennen in de 17de eeuw met eerste vermelding in 1620 en zou afgebroken zijn in 1964. Als dusdanig treffen we voornamelijk vondsten uit de 20ste eeuw aan, met enkele vondsten die dateren uit de 18de – 19de eeuw. De tendens is alleszins dat de geregistreerde vondsten zich beperken tot de latere tot laatste fases van de voormalige hoeve.

Er werden geen vondsten aangetroffen die in de 17de eeuw kunnen gedateerd worden. Dit is mogelijks te wijten aan het lange gebruik van de hoeve en aan de grondige afbraak van de hoeve en daaropvolgende nivellering van het terrein in 1964. Het is echter ook waarschijnlijk dat de hoeve in eerste instantie nog geen steenbouw kende en dat deze steenbouw dateert uit de 18de eeuw.

Al deze archeologische vaststellingen lijken zeer goed overeen te komen met de afbakening van de voormalige vierkantshoeve op het Primitief Kadaster (1830) en de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840). Enkel Muur 1 kan lijken te wijzen op een afbakeningsmuur in het zuidwesten van het terrein dat niet op de kaarten stond aangeduid.

Uiteindelijk komen we op de volgende interpretatie voor de Hollebeekhoeve: de noordoostelijke vleugel deed dienst als woning. Binnen dit gebouw werd de woning mogelijks geflankeerd door andere invullingen zoals een melkhuys of paardenstallen. Dit gebouw had een hoger zadeldak met aan beide flanken een hoge schoorsteen. De noordwestelijke vleugel deed vermoedelijk dienst als langschuur. Op alle oude (kadaster)kaarten staat er een opening gekarteerd ten westen van dit gebouw. Tijdens het archeologisch vooronderzoek werd echter een hoek van een muur vastgesteld in het verlengde van dit gebouw. Mogelijk was hier een muur aanwezig met een (monumentale) poortopening. De zuidwestelijke vleugel deed waarschijnlijk dienst als stal. De zuidoostelijke vleugel was waarschijnlijk ook een stal of een schuur. Tussen deze twee gebouwen was een kleinere opening voorzien. Het bakhuis bevond zich buiten de vierkantshoeve aan de zuidoostelijke zijde, net als de waterput. Centraal op het binnenhof was er een mestvaalt aanwezig. IJzerzandsteen en blauwe hardsteen werd op hoeken en boven poorten of deuren en ramen gebruikt als contrasterend element met de bakstenen muren. Alle gebouwen waren witgeverfd, vermoedelijk met een kalkverf.

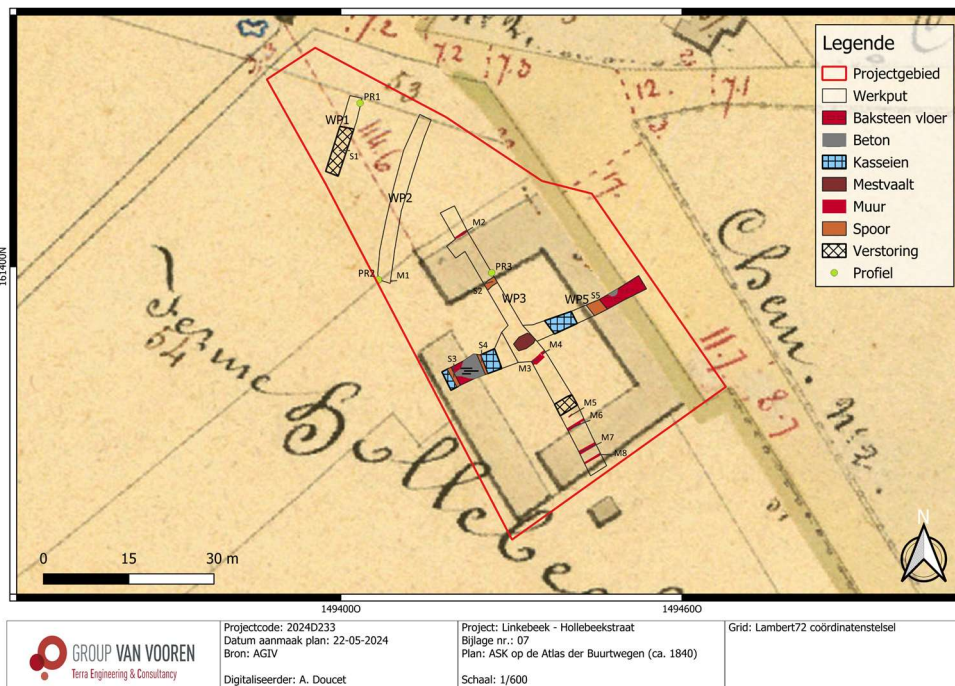
Hoewel deze hoeve nog deels bewaard is onder de nivelleringslagen, is het **kennispotentieel toch relatief beperkt**. Het archeologisch vooronderzoek wees immers uit dat een groot deel van het gebouw volledig uitgebroken is. Er bestaan bovendien in Vlaanderen nog afdoende voorbeelden van dergelijke vierkantshoeves uit dezelfde periode, met nog een reeds aanwezig voorbeeld op slechts 1 km ten noorden van het onderzoeksgebied. Hier is de **Perkhoeve** gesitueerd die heden ten dage een beschermd

monument is. De huidige hoeve stamt uit de 18de eeuw, maar wordt voor het eerst vermeld in 1342. Het betreft hier baksteenbouw met contrasterend gebruik van ijzerzandsteen en blauwe hardsteen. Tijdens het bouwhistorisch onderzoek van de Perkhoeve in 1993 werden nog sporen van witte kalkverf terug gevonden op het metselwerk van de schuur langs de zijde van de binnenkoer. Daaruit wordt geconcludeerd dat de hoeve in oorsprong wit gekalkt was. Deze uiterlijke kenmerken zijn sterk naar analogie van de aangetroffen vondsten van de Hollebeekhoeve. Ook bij de Perkhoeve is er sprake van een afzonderlijk bakhuis buiten de vierkantshoeve. De rest van de indeling is als volgt: noordwestelijke vleugel met hoofdgebouw geflankeerd door melkhuis (links) en paardenstallen (rechts); noordoostelijke vleugel met stallen; zuidwestelijke vleugel met monumentale opening en stal; zuidoostelijke vleugel met hoge schuur en kleiner wagenhuis.

Alle verzamelde data en vaststellingen tijdens het proefsleuvenonderzoek leiden tot de conclusie dat het terrein een laag kennis- en datapotentieel heeft. Hoewel er nog versnipperde resten aanwezig zijn van een voormalige hoeve, zal de bijdrage aan de kennis van vierkantshoeves in (zand)lemig Vlaanderen slechts beperkt zijn. Kostenbaat is verder onderzoek gezien dit lage wetenschappelijke potentieel noch nuttig, noch noodzakelijk.

Het terrein kan vrijgegeven worden zonder vervolgonderzoek of zonder bijkomende maatregelen ter bescherming van (afwezige) relevante erfgoed.

Het volledige projectgebied mag integraal opgenomen worden in de GGA (gebieden geen archeologie).

**Fig. 3.4: Vereenvoudigd allensporenplan geprojecteerd op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840).
Het volledige projectgebied mag integraal opgenomen worden op de GGA.**

Dit ontslaat de aannemer/bouwheer echter niet van zijn verplichtingen.

De aannemer/uitvoerder van de werken is gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in [artikel 5.1.4](#) van het [Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013](#).

De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

3 Programma van maatregelen

Vermits een archeologische opgraving niet noodzakelijk is voor het betreffende terrein, dient er geen programma van maatregelen opgesteld te worden. Het volledige projectgebied kan immers opgenomen worden in de GGA.

Ondertekening

TEC nv staat voor een kwaliteitsvolle aflevering van haar resultaten en onderzoeken, onder de voorwaarden zoals overeengekomen met de opdrachtgever. Aangezien TEC nv de informatie, aangeleverd door de opdrachtgever of derden, niet onafhankelijk kan verifiëren dragen deze informatie-leveranciers de verantwoordelijkheid voor de accuraatheid en de volledigheid van hun informatie.

Dit verslag mag niet gereproduceerd worden, behalve in volledige vorm, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Dit verslag mag niet vertaald worden, behalve door of in opdracht van Terra Engineering & Consultancy nv.

Voor verdere inlichtingen over voorliggend rapport kunt u contact opnemen met ons kantoor.

Sint-Truiden, 27 mei 2024.

Hoedanigheid	Naam	Handtekening
Auteur + Erkend archeoloog	Alexander Doucet	#SIGN_ADO
Nagelezen en goedgekeurd door + Erkend archeoloog	Ward Decramer	#SIGN_WDC
Teamleader Sint-Truiden	Maarten Dingenen	#SIGN_MDI
Naam van de operationeel verantwoordelijke TEC nv	Stijn Minne	#SIGN_SMI
Naam van de persoon die TEC nv rechtsgeldig kan vertegenwoordigen tegenover derden	Kristof Van Vooren vv LRJ Van Vooren Gedelegeerd Bestuurder	#SIGN_KVV